

Multiflora-slyngroser

Tekst: Toril Linnerud

Ønsker du en rose, som virkelig kan vokse i højden – op i træer, over gærder, rosenbuer og pergolaer – og er på sit højeste i juli? Så kan en multiflora være muligheden. Det er slyngroser, som bliver store og kræver plads og pleje, men du store verden, hvilket syn, når de står i fuldt flor i juli!

Multifloraerne – generel beskrivelse

Du vil sikkert have set en multiflorarose beskrevet både som klatrerose, slyngrose og rambler. Klatreroser er fællesbetegnelsen for roser, som klatrer og da helst skal bindes op, for at de kan nå deres potentiale i højden. Slyngroser og ramblere er betegnelser for en type klatreroser, som kommer med lange, ofte flere meter lange, bløde skud, som gerne bindes op.

Og – skal du plante en multiflora i haven – så hav i baghovedet, at den kræver sin plads. De bliver nemlig gerne 3-5 meter høje. Af og til kan man i store parker se ramblere, som får lov til at vokse frit, og da kan de blive enorme planter – flere meter både i højde og bredde. Når vi vælger en rambler til vore haver, er det gerne, fordi vi ønsker en rose, som skal vokse i højden – enten det nu er op og udover en husvæg eller et skur, over en rosenbue, en pergola, op ad en stolpe eller en tripode, eller man har måske et gammelt æbletræ, som man ønsker at give nyt liv. Multifloraerne har ikke store, prangende blomster. De er snarere små til mellemstore, og det er mængden af blomster, som kan vokse ganske tæt i store klaser, der gør dem så fantastisk dejlige. De forekommer i mange forskellige farver, og ofte har hver enkelt blomst skiftende nuancer. De fleste dufter godt – nogle kraftigere end andre. Multifloraerne er hovedsagelig engangsblomstrende i juli. De sorter, som beskrives i artiklen, følger denne blomstringsperiode, såfremt intet andet er anført. De vil have en god jord, godt med sol og vokser bedst på en lun vokseplads. Ulempen med den lune vokseplads er, at luften kan blive noget stillestående, og meldug kan vise sig. Det optimale er altså god jord, megen sol, lunt og godt uden stillestående luft... hm... måske ikke den

letteste kombination? Desuden kan meldug også vise sig, hvis din multiflora står og steger ved en sydvendt husvæg.

Multifloraerne vokser godt på egen rod og er blandt de sorter, som er lettest at formere ved stiklinger.

Geschwinds Nordlandrose I'

Foto: Dag Lyngar

Jeg har selv en stikling af 'Geschwinds Nordlandsrose I', som jeg fik af Rosebladets nuværende redaktør sommeren 2010. Efter første vinter i potte i drivhuset plantede jeg den ud sidste sommer, og du store verden, hvor den er vokset. Nu forventer jeg et flot blomsterflor til sommer. Der kom ingen blomster sidste sommer, ikke klippes tilbage før blomstringen – så bliver det blot en grøn klatreplante den sommer! Efter at blomstringen er ovre, kommer de nye, lange og bløde skud, som du kan forvente vil få små sideskud med store blomsterklaser året efter. Det siger da også næsten sig selv, at fryser din multiflora tilbage, så må du vente endnu et år (og en vinter, som ikke fører til samme tilbagefrysning), før du kan nyde det fantastiske blomsterflor. De fleste multifloraer er hårdføre. I denne artikel har jeg dog haft som mål at

beskrive nogle af dem, som er lidt mere hårdføre, således at det er aktuelle roser for så mange af vore læsere som muligt.

Opbinding En multiflora-slyngrose har, som beskrevet indledningsvis, mange anvendelsesområder. Hos os er det nok mest aktuelt at binde den op, og det er et tilbagevendende arbejde. Følg med efterhånden som de nye skud vokser ud og bind dem op, så du også på den måde kan forme rosens vækst, som du ønsker. De nye skud er gerne bløde og lette at bøje, hvorhen du vil. Negligerer du det for længe, bliver grenene stive, og formningen bliver vanskeligere og kan til sidst virke næsten uoverkommelig. Et lille tip: Jo mere horisontalt du leder skuddene, desto mere vil de blomstre året efter! Og – skal din rose dække en væg eller et gærde, så er det vigtigt, at du starter dette arbejde tidligt – så har du også større chance for at få blomstring fra bunden af planten. Ønsker du, at multifloraen skal klatre op i et træ, så glem ikke plantens behov for god jord. Træer tager meget vand og næring, og der kan blive for lidt tilbage af begge til rosen. Gamle frugttræer er faktisk det, der egner sig bedst for din multiflora at vokse i. Når du binder dine klatreroser op, så pas på, at du bruger noget, som ikke gnaver i barken på grenene. Bind lidt løst, da du kan forvente, at grenene bliver tykkere, efterhånden som de bliver ældre.

Beskæring Når du beskærer multifloraen, er det vigtigt at påse, at den formes til at have grene af forskellig alder. Du får det flotteste blomsterflor på grene, som er to og tre år gamle. Du må altså bortskære ældre skud af to grunde: a) De blomstrer ikke så godt og tager næring fra nye skud; b) Tilbageskæring af gamle skud stimulerer planten til

at sætte nye, kraftige skud, som igen giver blomstring året efter. Nye skud kan både komme fra grunden og fra ældre skud højere oppe på planten. Det er helt fint – lad dem blot komme! Afhængig af, hvordan du ønsker at forme rosen, er det dog klogt at sørge for, at du får nok skud fra bunden af planten, så den ikke bliver helt bar forneden. Det er ikke den eneste beskæring du bør foretage, for at din multiflora skal blive lige så flot, som du ser på nogle af billederne i artiklen. Efter at rosen er afblomstret, må du gerne bortskære de visne blomsterklaser. NB! Hvis din multiflora sætter hyben, bør du ikke gøre det før næste forår! Fjernelse af visne blomsterklaser og gamle grene kan du faktisk selv vælge, om du vil gøre om foråret eller efter blomstring.

Historik

Det er ganske pudsigt at tænke på, at det var en kirurg og en ingeniør, som stod bag multifloraernes ankomst til Europa. Lad os se lidt på kirurgens bidrag først.

Rosa multiflora var. Carnea Thory, også kaldet 'Carnea'. Foto: Arvid Jørgensen

Den første multiflora, som kom til Europa, var Rosa multiflora var. carnea Thory (også kaldet 'Carnea'), som blev introduceret i England i 1804. Og – dette var det faktisk en kirurg i det britiske ostindiske kompagni, som var ansvarlig for. Han hed Thomas Evans og kom oprindeligt fra Wales. Han uddannede sig som kirurg og arbejdede i en årrække i Madras i Indien, hvor han havde en flot karriere og gjorde det økonomisk ganske godt. Da han blev pensioneret, rejste han tilbage til Wales, hvor han blev boende resten af livet – vi må tro med 'Carnea' rundt om på de ejendomme, han efterhånden købte. 'Carnea' fik en hurtig udbredelse i Europa og anses for at være oprindelsen til alle de flotte multiflora-sorter, vi har i haverne i vore dage. Så over til ingeniøren. Selve arten Rosa multiflora kom faktisk til Europa nogle tiår senere, nemlig i 1862. Dette var der en anden herre, som var ansvarlig for. Han hed Coignet, var ingeniør og arbejdede for de japanske myndigheder. Coignet sendte frø fra Japan til borgmesteren i Lyon i Frankrig, som atter delte disse med Guillot, der ejede og drev en lokal planteskole i nærheden. I 1875 havde han fremavlet nogle eksemplarer af rosen, som blev fordelt og plantet rundt om i Europa og Amerika. Mona Vestli har skrevet et indlæg om Rosa multiflora på OORs hjemmeside *) (Månedens rose i juli 2009). Her følger et uddrag af, hvad hun skriver (hele indlægget ligger fortsat på OORs hjemmeside):

Rosa multiflora
Foto: Arvid Jørgensen

Rosa multiflora (japansk klatrerose) er en slyngrose, som forekommer naturligt i Japan. Den er meget voksevillig, og i slutningen af juni og begyndelsen af juli kommer den med millioner af små (2 cm i diameter), enkle, hvide og duftende blomster, som sidder sammen i klaser på indtil 600. Om efteråret kommer der små, smukke røde hyben. Blomstringen varer 2-3 uger. Rosen er smuk, når den får det rette sted at udfolde sig på, oppe i et træ, en pergola, som en fritstående fontæne eller en omfangsrig hæk. Arten er også vigtig i rosenhistorien, fordi den er ophav til alle moderne polyantha- og klaseroser.

Et udvalg af multiflora-ramblere

Blomsterne hos '**Blush Rambler**' er ca. 4 cm store, enkle og sidder i store, løse klaser – gerne ca. 20-50 i hver. Farven er først rosa for derefter at falme til nærmere hvidt. En stor fordel ved blomsterne er, at de kaster kronbladene, så snart de visner, noget som gør, at blomsterklaserne giver et rent og friskt indtryk gennem hele blomstringsperioden. Duften er stærk og moskusagtig (en præmie til den, som kan

beskrive ”moskusagtig duft” for mig på en sådan måde, at det giver mening). ‘Blush Rambler’ har ikke så mange torne, og den kommer gerne med stærke, oprette skud fra basis. Den bliver, når den bindes op, ca. 4 meter høj. Den er en af de multifloraer, som skulle egne sig godt til at vokse i træer.

'Blush Rambler'

Foto: Toril Linnerud

Som du ser på billedet af ‘Blush Rambler’, blomstrer den fantastisk flot fra grunden og op mod toppen – et eksempel på, hvor fin en multiflora bliver, når den beskæres og ledes optimalt! ‘De la Grifferai’ er opført som en gallica-hybrid i Damms

store rosenleksikon, mens den sorterer under multiflorahybridene i Lars-Åke Gustavssons bog om klatreroser og rabatrosor. Dette er nok fordi, den mest sandsynligt er forædlet fra en gallicarose og en multiflorahybrid. I og med at det er en klatrrose, som bliver indtil 3 meter høj, følger vi Gustavsson og inkluderer den i denne artikel om multifloraramblerne.

‘**De la Grifferai**’ adskiller sig fra mange af de andre roser i gruppen, ved at den har større (op til 8 cm) fyldte og flade kirsebærrosa blomster, som blegner via lysrosa chatteringer henimod hvidt, efterhånden som de falmer. De flade blomster, som vokser i luftige klaser på 5-15 stk., er noget, vi kan genkende fra gallica-roserne. Duften er middel og sødlig.

'De la Grifferaie'

Foto Daniel Ducrocq

‘De la Grifferai’ er en af de mere hårdføre i gruppen. Den klarer sig også fint med en del skygge i løbet af dagen. For at nævne noget negativt: Den siges, at kunne være en del udsat for stråleplet.

‘**Geschwinds Nordlandsrose I**’ er måske den multiflora, som er lettest at dyrke. Den tåler mere

kulde end de andre, kan vokse til en stor busk uden støtte, er ikke lige så krævende som de andre angående jordbund, er faktisk ganske modstandsdygtig og tåler en del skygge! Hvad mere kan du ønske? Den har mellemstore, fyldte, lysrosa blomster, som gerne blegner noget i retning af lillarosa. Duften er middel-stærk og tiltrækkende. Den adskiller sig en del fra de fleste multifloraer ved den kraftigere og tættere vækst og ganske stive grene. Det betyder, at den faktisk kan vokse til en ca. 2 m høj og bred buskrose uden støtte. Bindes den op, når den en højde på indtil ca. 4 m. Det er et ekstra plus, at den får ca. 2,5 cm lange pæreformede, orangegule hyben om efteråret. ‘Geschwinds Nordlandsrose I’ kan også komme med enkelte blomster senere på sommeren, efter at hovedblomstringen er forbi. Den er måske den mest hårdføre af multifloraerne om vinteren.

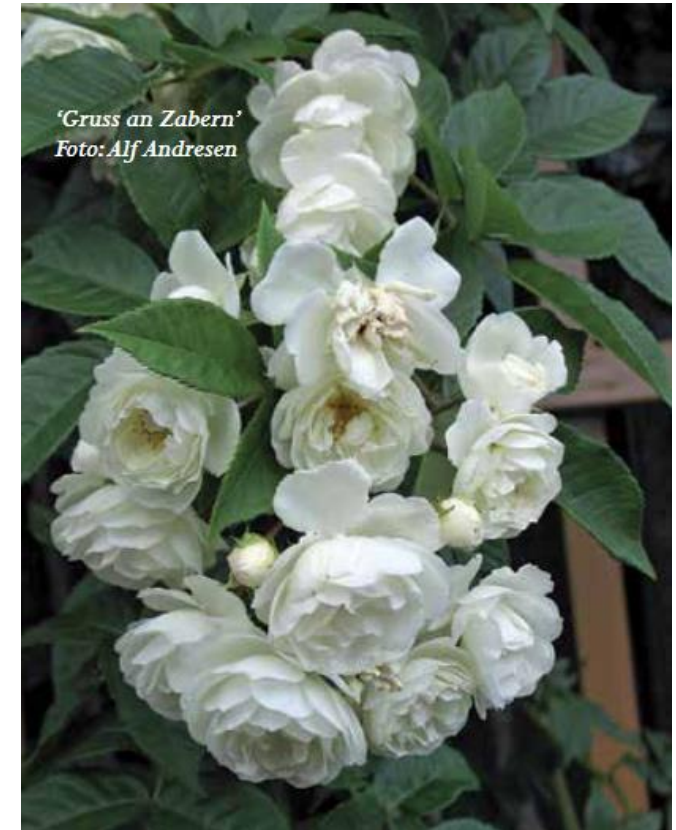
‘**Ghislaine de Féligonde**’ vurderes af mange til at være den bedste multiflorasort. (Og så er der nogle, som mener, at det er en moschata!).

Uanset hvad – en flot rose, som vi regner med blandt multifloraerne i denne artikel. Blomsterne varierer noget i farve afhængig af sæson og vejr. De ca. 4 cm store og ganske fyldte blomster starter som

orange knopper for at udvikle sig til abrikosfarvede blomster, som efterhånden blegner mod hvidt.

‘Ghislaine de Féligonde’ er en af de sorter i multifloragruppen, som remonterer godt hen på efteråret og da gerne med blomster, som bliver meget mere rosa i det køligere vejr. Blomstringerne varer ret længe gerne med en pause imellem, hvor man, hvis man er heldig, kan nyde nogle få blomster. Blomsterklaserne er ganske lange og luftige og har gerne ca. 6-12 blomster under sommerblomstringen for derefter faktisk ofte at få endnu større klaser i den anden blomstring hen på efteråret. Blomsterne dufter sødligt og moskusagtigt. ‘Ghislaine de Féligonde’ er ikke blandt de største multifloraer, ca. 3 m høj og 2 m bred, når den bindes op. Den benyttes også en del som buskrose, og da kan man forvente, at den bliver ca. halvanden meter høj. Den er ret hårdfør. Jeg har selv et eksemplar i haven og kan kun bekræfte, at den var en af de roser, som blomstrede mest trofast i den elendige, regnfylde sommer, vi havde i fjor. Den stod endnu fuld af knopper, da frosten kom – og desværre var de en skønne dag sporløst forsvundet – i gabet på et rådyr, som lykkedes at snige sig ind i haven og snuppe det, der var tilbage af blomster. Som et lille kuriosum må vi næsten tage noget med om hertuginde Ghislaine de Féligonde, som rosen er opkaldt efter. Hun var nemlig lidt af en heltinde under første verdenskrig. Hun var gift med en fransk kavaleri-officer, som hun må have elsket meget højt, for hun sneg sig ud i ingenmandsland i nattens mulm og mørke, fandt sin mand og trak ham med sig forbi fjendens skyttegrave og i sikkerhed. Jeg håber virkelig, at de to fik et langt og lykkeligt liv sammen!

‘**Gruss an Zabern**’ adskiller sig fra de andre i gruppen ved, at den blomstrer tidligere på sæsonen – absolut tidligst for gruppen. Den starter gerne blomstringen allerede i midten af juni. Den er også en af de mest rigtblomstrende multiflorahybrider, desuden er blomstrings-perioden lang. Og dertil har den ganske velduftende blomster – sødlige og krydrede. Blomsterne er hvide, 3 cm store og kommer i tætte klaser på 20-60. Den sætter lange (ganske tornfyldte) skud og vokser til ca. 4 meter. Den er også mere hårdfør end multifloraerne generelt. Bortset fra tornene er der mange plusser at notere sig her! Den kan fint vokse op i det gamle

æbletræ, du måske har i haven og som ikke giver så megen frugt mere.

‘**Maria Liesa**’ blev forædlet af en munk, Broder Alfons, og er vistnok opkaldt efter to kvinder, Maria og Liesa, fra samme kloster.

Blomsterne er små (fra 2,5 til 4 cm), enkle, mørkrosa og sidder i store klaser på indtil 200 blomster! De dufter desværre ikke af noget særligt. Et stort plus er, at den har ganske få torne – enkelte grene kan faktisk være helt tornfrie, hvilket kan være et stort plus, når den skal bindes op og beskæres. Tornfrie grene kan være fint, når det er tid

for pleje af en kraftig og tæt voksende rose, som opbundet bliver indtil 4 meter høj, og du nok må have stigen frem! Arvid Jørgensen har beskrevet ‘Maria Liesa’ på OORs hjemmeside, og da som en af sine favoritter. En ulempe, som han nævner, er, at blomsterne ikke renser sig. De visne kronblade bliver siddende en tid efter. Men det skæmmer ikke. De får en brunligrød tone, som langsomt, men sikkert går over i vissenbrunt og efterhånden forsvinder. Derefter kommer en mængde små hyben, som også er dekorative. Arvid beskriver den videre som en villig og nøjsom rose at dyrke. Hos Arvid på Lista, hvor vintrene sædvanligvis er milde, har den klaret vinterkulde ned til -14 grader i flere måneder uden nedfrysning. ‘Maria Liesa’ vokser gerne op i et træ.

‘**Russeliana**’ har tætfulde, rosetformede blomster på ca. 5 cm, som sidder i små klaser og først er ceriserøde for derefter at gå over i rosaviolet og lavendelblågråt.

De har en middelstærk og sød duft, som vistnok minder om gallicaroser. Dette hænger nok sammen med, at ‘Russeliana’ skal være en hybrid mellem en

sort i multiflora-gruppen og en gallicarose. Den får grene, som er lette at bøje, som du ønsker, men de har godt med torne, noget, som gør, at det kan være klogt at bruge tykke handsker, når du går i gang. Den vokser til 4 meters højde, men siges at kunne blive højere, hvis den vokser under gunstige forhold og ledes godt. Den er en af de mere hårdføre i gruppen. ‘Russeliana’ skal ifølge nogle litteraturkilder klare sig fint i lidt mager jord, men ifølge Gustavsson bør den have god jord. Det er måske godt at være på den sikre side! En ting er der enighed om – og det er, at den er let at formere ved stiklinger. Blomsterne anføres at kunne holde sig godt som afskårne i en vase inde. Den er også en af de multifloraer, som du kan lade vokse op i et træ.

‘**Seven Sisters**’ (synonymer er ‘Grevillei’ og Rosa multiflora var. platyphylla) har fået navn efter, hvordan blomsterne skifter farve.

De åbner sig fra så at sige mørkerøde knopper til ca. 3 cm store, mørkrosa, halvfylde blomster, for derefter at falme successivt over lysrosa og i retning af hvidt. Blomsterne kommer i klaser med 25-50 stk. Duften er stærk, sødlig og moskusagtig. Rosens

størrelse er ca. 4 x 2,5 m. Bortset fra, at den kan få meldug, hvis den står uden luftcirkulation, er 'Seven Sisters' en livskraftig og sund plante, som let danner rødder fra stiklinger. Min 'Seven Sisters' kom som stikling fra Solfrid Kvernsveens have sommeren 2009. Nu i sommer var sæson nummer to ude i haven, og i og med den er engangsblomstrende, kvitterede den for første gang med blomster sidste sommer. Efter blomstringen satte den lange skud på godt over 2 meter – så nu glæder jeg mig til næste sæson! 'Seven Sisters' var en af de første stiklinger, jeg tog, og jeg undervurderede fuldstændigt det med mærkning. Jeg tog 5 stiklinger, og 4 af disse satte rødder. Én ting har jeg alligevel i årenes løb lært at huske – og det er, at jeg ikke husker... Så – jeg var i alt fald smart nok til at skrive op, hvilke roser, jeg tog stiklinger af, selvom jeg ikke mærkede dem. Nogle virkelig erfarne personer, jeg har talt med, kan se på bladene, hvilken rose, det drejer sig om. Selv er jeg nok fortsat mange år fra at være dér (og kommer der sandsynligvis heller aldrig), så da jeg plantede dem ud sommeren 2010, vidste jeg altså ikke, hvilken jeg satte hvor. Nu ved jeg det efter første sommer med blomster og erfaring med, hvor lange nye skud kan blive på en sæson, selv på unge planter. Udfordringen er, at 'Seven Sisters' ikke står ind til en væg eller noget andet, som den kan klatre på – så til foråret står det på programmet at opstille en pergola, således at både den og et par andre, som nok kan have samme behov, får noget at klatre i.

'Valdemar' kommer fra Danmark, og den er opkaldt efter ejeren af en privat have, hvor den

simpelthen dukkede op som frøplante en skønne dag.

Man ved ikke, hvilke to roser, som slog sig sammen en sødmefyldt sommerdag, og dermed er forældrene, men man har i alt fald defineret, at den hører hjemme blandt multifloraerne. 'Valdemar' har små, enkle, lysrosa blomster, som blegner noget. Hvert enkelt kronblad starter cremehvidt ved basis for derefter gradvist at gå over mod rosa. Skuddene bærer gerne over 50 blomster, noget, som giver et imponerende indtryk trods de forholdsvis små blomster. Blomsterne har en sød, moskusagtig duft. Efter at blomstringen er slut, kan både du og fuglene nyde de ellipseformede, orangerøde hyben på 1-1,8 cm. 'Valdemar' vokser gerne til en stor rambler og kan strække sig op mod fem meter både i højde og bredde.

For at den skal vokse godt og give et flot blomsterflor, bør du give den god jord. Plant den gerne ind til en væg (ikke for nær), eller så den kan vokse og dække en rosenbue, tripode eller stolpe.

'Valdemar' vil sikkert nok også trives i det gamle frugttræ!

For I, som ønsker at studere sorterne i multiflora-gruppen nærmere, beskriver Lars-Åke Gustavsson følgende 18 sorter i sin bog *Rosor för nordiska trädgårdar: KLÄTTERROSOR – RABATROSOR*:

'Aglaia'
'Bleu Magenta'
'Blush Rambler'
'Bobbie James'
'Carnea'
'Dawson'
'De la Griffériaie'
'Geschwinds Nordlandrose'
'Goldfinch'
'Gruss an Zabern'
'Maria Liesa'
'Mrs. F.W. Flight'
'Russeliana'
'Seagull'
'Tausendschön'
'Thalia'
'Valdemar'
'Veilchenblau'

*) OOR = Oslo og Omegns Roseforening. Findes på hjemmesiden: www.norskroseforening.com.

Kilder:

- Lars-Åke Gustavsson: Rosor för nordiska trädgårdar: KLÄTTERROSOR – RABATROSOR
- Charles & Brigid Quest-Ritson: DAMMS STORE ROSELEKSIKON
- Amanda Beales: ROSES. A Colour Guide
- Gudrun Manell & Bertil K. Johanson: ROSOR – EN BOK AV ROSVÄNNER FÖR ROSVÄNNER

Originalartiklen stod i Norsk Rosenforenings blad, ROSEbladet 1/2012.

Oversat og bearbejdet af Torben Sander